

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 18. aprila 1857.

Živo apno — živ gnoj.

Malokje je toliko apna, kakor ga imamo na Krajskem. In vendar se čuda malo ž njim gnojí, čeravno je dognana resnica, da apno je kaj dober gnoj.

Vém, da so že „Novice“ apnu hvalo péle; vendar bi ne utegnili brez prida biti, ako tudi jez svoje skušnje o tem našim gospodarjem oznamim, s prošnjo, naj bi korist apna prevdarili in ga pridno rabiti začeli, kjer se mu zemlja prileže.

Živo (žgano), v prah zmleto in po polji raztrošeno apno greje zemljo, tedaj ji jemlje merzloto in mokroto (da se apno raztopí, potrebuje na en delapna 680 delov vode*). Ktere potem takem obilo poserka); žgano apno pa jemlje zemlji tudi vse kar je kislega v nji; apno kaj rado kisline na-se poteguje in jih tako zemlji jemlje; tudi zemljo rahljá in napravi, da vse živo in mertvo, kar na polji najde, hitro konec vzame, gnjiti začne in se sperstení, tedaj tudi plevél, mah, merčes pokončuje in zemljo popolnoma čisti.

Da pa ima apno to veliko moč, je treba, da kakor hitro je mogoče se apno, ko je žgano bilo, berž na polje spravi in prav dobro z zemljo pomeša; če pustiš žgano apno delj časa na zraku ležati, se napije ogeljnokislina in zraka, in iz živega apna postane mehko apno, ktero nima več poprejšne moči.

Ko si praho bolj na debelo preoral, strosi apno po njivi, pa berž jo dobro povleci; potem ga zlo plitvo podoraj in še enkrat povleci.

Kar se tiče zemlje, kteri se apno dobro prilega, je po skušnjah poterjeno, da se najbolje prileže težki, vlečljivi, vlažni, merzli zemlji; če ga več daš taki zemlji, bolje je; na pešeni zemlji pa nima toliko moči kot na bolj mastni; na čisti ilovci ali gljini ne donáša nobenega prida. — Ako gospodar pognojí svojo njivo z živinskim gnojem, pa ne na debelo, in potem čez ta gnoj potrosi živega apna, kaj dobro opravi.

Čez vse dobro pa je živo apno na osušenem močirji ali mahovji (Moorboden), ker taka zemlja zmešana z dovolj živega apna napravi kaj dobro perst.

Na Nemškem trosijo apno dobro gosto pred dežjem čez krompir kadar je skoz zemljo prebodel, čez grah in bob, ječmen in posebno čez deteljo (čez deteljo posebno tam, kjer nimajo gipsa), in reči smem, da tisti mali stroški za apno se stoterno povračajo z obilnišim pridelkom. Naj tudi naši gospodarji poskusijo, in prepričali se bojo tako, da nikoli več opustili ne bojo apna.

Apnénik, to je, nežgano apno, v prah zmleto, ima sicer tudi nekoliko moči, al le malo je ima in se z živim apnom nikoli primerjati ne more.

R.

Ali se starost kónj čez 8 let res ne dá gotovo več iz zób spoznati?

(Konec.)

Starost kónj se najbolje spoznava iz 6 prednih zób spodnje čeljusti, zato se, kakor je sploh znano, gleda le na teh 6 zób; al ker so ti zobje sparoma, tako, da najsrednja dva (klešnika imenovana) en par, na desni in levi strani zraven teh stoječa dva (srednika imenovana) spet en par, in tikoma teh srednjih zób na levi in desni stoječa dva (krajnika imenovana) spet en par storita, je tedaj prav za prav treba ogledavati le tri zobé na desni ali levi strani spodnje čeljusti.

S kterimi zobovi že konj na svet pride, kako vse druge dobíva, in kdaj perve zobé ali mlečnike pomeče in namesto njih nove (stanovitne do smerti) dobí — vsega tega nam ni treba tukaj na dalje razlagati, ker starost kónj v teh letih se, kakor je navadna misel, lahko spozná, čeravno ni res, kakor smo rekli že zadnjič.

Pravda gré tukaj le zato: ali se starost kónj tudi čez 8 let spoznati more?

Rekli smo, da — in omenili že, da slavni dr. Pessina je leta 1811 to reč že popolnoma dognal, ktere pa ljudjé, ki se tega učili niso, do dobrega zapopasti ne morejo. Naš namen tedaj tudi v teh versticah ne more biti, da bi učili to spoznavanje na drobno; le to hočemo doseči, da vsak, kdor bo to bral, bo obstati mogel: „lejte! saj res ni prazna, kar nam pravi.“

Popolnoma dorašen konjsk zób je 30 čert ali linij dolg. Zobje se pri zobanji, eden ob drugega, sleherni dan nekoliko oddergnejo, in sicer tako, da se najpervo sprednji rob ali kraj, potem zadnji rob, in poslednjič černa jamica, ktero ima sleherni zob na sredi, sčasoma oddergne in zbríše. Kakor pa skušnja natanko učí, se zob v letu za 1 čerto ali linijo oddergne in se ravno toliko iz svoje jame pomakne. Rod, terdost zób, postava čeljusti in dolgost zób, nekoliko tudi klaja (mehka ali terda) včasih naredé, da se imenovani premíni na zobéh včasih enmalo preje, včasih enmalo pozneje pripetijo. Čeravno pa se zob po dergnjenji zmiraj skrajšuje, se vendar to od zunaj na zobéh ne vidi, ker v tisti meri, kakor se obribuje, se iz zobne jamice in dlasne (čeljustnega mesa) potiskuje.

Ko je konj 8 let star, je tista černa jamica na sprednjih zobéh, ktera je do 8. leta veljala za znamenje starosti, zbrisana, in zbrisana je sedaj — tako mislijo navadni ljudje — tudi tablica, iz ktere se starost kónj bere.

Al to je napčna misel skoz in skoz.

Vzemi le enkrat, dragi moj, sprednji konjski zob — pri kakem konjedercu ga lahko dobiš — in oglej dobro njegovo podobo od zgoraj doli do korenine. Vidil boš, da je zgoraj širji in da proti trivoglati korenini čedalje ožji prihaja, — to dobro poglej, da vidiš različno podobo njegovo. Pa skusi, da dobiš sprednji klešnik od kakega pet let starega konja, — zmeri ga, in vidil boš, da je okoli 30 linij dolg.

Podobo zobá in njegovo dolgost tedaj, dragi moj, dobro poglej.

*) Po Dalton-u 752 hladne, tople pa celó 1270 delov. Vred.